

Bok: Luis B. Ortega,
 Luis Ortega's Rawhide artistry.
 Braiding in the California
 Tradition.
 Forfatter: Chuck Stormes og Don
 Reeves,
 Forord av Mehl Lawson.
 Utgitt år: 2010.
 Forlag: University of Oklahoma
 Press, USA.
 ISBN: 978-0-8061-4055-1 (Soft cover).
 ISBN: 978-0-8061-4091-9 (Hard Cover)
 Språk: Engelsk .

Boken er en biografi om kunstneren Luis B. Ortega og hans kunst som var rawhide brading eller fletting med råhud, en kunstform med lange tradisjoner i California området, eller, i denne vest/sørvestlige delen av verden. Det er en kunsthåndverksform som kanskje ikke er så kjent på de nordligere breddegrader som fletting med garvet hud er. Noe som med årene er blitt både mer aliminnerlig og populært etter at Bruce Grants bøker ble publisert og innholdet kjent også i denne delen av verden. Luis B. Ortega var en av de virkelig store kunstnere innenfor denne type western art som rawhide brading (heretter skrives bare råhudsfletting) er. Han sidestilles med kunstnere som Frederik Remington og Charles M. Russel. Han var født i 1897 og døde i 1995 og ble således nærmere 100 år. Han begynte i *tolvårs alderen å lære om den tradisjonelle californiske vaquero råhudsflettingen av Fernando Librado, en amerikansk indiansk vaquero som den gang var over 100 år slik at tilsammen knyttet/knytter de nærmere 200 år av den californiske flette tradisjon på området sammen. Og kanskje et stykke på vei utgjør de noe av den?.

Flette tradisjon Luis B. Ortega var en del av har sin opprinnelse i den spansk/mauriske kultur i Spania og ble brakt til den nye verden av mennesker i conquistadoren Hernando Cortez følge da denne erobret Mexico, altså omkring 300 år tidligere. Flette tradisjon utviklet seg etterhvert sammen med at vaqueroen dukket opp i historien ved at det utviklet seg et stort fehold og ditto hestehold og kvegdrift. Gjennom vaqueroens hestestyr utviklet fletting seg. Og det var Luis B. Ortegass bakgrunn. Han var en vaquero (eller cowboy som er et mer kjent navn på yrket) som ble kunstner. Og det meste om Luis B. Ortega's flettekunst kan kanskje fortelles med Don Luis Alberto Flores (Buenos Aires, Argentina) ord i 2002, som er **vignett til kapittlet – Braiding for Connoisseurs – hvor det heter seg – Is Ortega

still standard for brading in your part of the world-. Og her menes nord-Amerika. Man kunne nesten lage en egen versjon i den delen av verden man befinner seg (uten sammenligning forøvrig) ved å spørre – er ***Voldbakken fremdeles standard for flettinger i din del av verden- Og da skjønner man at det er noe stort ved kunstneren Luis B. Ortega og hans kunst. Selv om det ikke er en bok som umiddelbart får en til å tenke har noe med fks. Åsmund Voldbakken å gjøre. Og dirikte har den ikke det heller. Og man havner et stykke utenfor bokens innhold ved et streiftog innom temaet. Som ikke henger sammen på annen måte enn at A. Voldbakken hentet inspirasjon fra ****Bruce Grant's bok og at navnet Don Luis Alberto Flores for første gang dukker opp her nord i verden gjennom Bruce Grants bok. Bare som navnetekst under et foto. Det var som bruker/leser av samme bok at undertegnede etterhvert kom til det nyskjerrige spørsmålet om hvem Don Luis Alberto Flores i Buenos Aires kunne være. Teksten under fotoet i Bruce Grants bok omtalte han som forfatter og skribent i hestemagasinet El Caballo. Fotoet måtte muligens være fra 1960 tallet. Og det skulle kanskje ha endt der i stille undring. Men navnet Don Luis Alberto Flores har også i den senere tid på 2000 tallet dukket opp i forbindelse med den yngre generasjon kunsthåndverkere i Argentina. Han er bl.a. *****nevnt som mentor til en kunstner som Pablo Losano som skal ha lært om flettinger av han. Sånt sett må kanskje Don Luis Alberto Flores kunne noe om flettinger også, som ikke er så kjent i denne delen av verden. Men også må han kanskje være en del av en større historie på området, hvor boken om Luis B. Ortega blir noe av isfjellet. Og et spørsmål litt utenfor innholdet i boken om Luis B. Ortega er om den burde ha hadd med noe om dette?. Noe mer en bare en vignett setting?. Slike at løse historiske tråder kunne bli knyttet mer sammen. Og innholdet dermed mer utdypende. Den kunne kanskje slik også ha synliggjort forbindelser mellom generasjonene. Undertegnede lander litt tvilende på et – kanskje - . Dog uten at det blir en svakhet for bokens hovedinnhold som jo er en biografi og ikke en bok om kunst og håndverks historie i mer utvidete termer. Og forholder det seg heller slik at boken om Luis B. Ortega også viser at det finnes flere sider ved emnet og at det kanskje er mangel på en type litteratur på området skinn/lær som kan stå i samsvar med utviklingen?. Men det hører kanskje heller ikke hjemme i denne artikkel å ta opp. I et streiftog utenfor bokens egentlige anliggende. Luis B. Ortega's slekt var en av de første av spansk ætt som bosatte seg i California på 1700 tallet. Hans stamfar var offiser i hæren og fikk således tildelt seg ranchland hvorpå han bygget seg en ranch. Ranchen fikk en fargerik historie i tilknytning til slekten helt frem til 1978. Dette er selvfølgelig inntresangt, like mye fra et historie synspunkt som fra et håndverkssynspunkt for en leser som ikke har funnet så mye relevant litteratur som kunne være utdypende fra et utgangspunkt i Bruce Grants bøker om fletting/historie på området. Og som er noen av de bøker de fleste utenfor de større kulturtradisjonene lærer av om fletting såvel som historien om dem fra. Kort sagt så fyller boken – Luis B. Ortega, Luis Ortegas Braiding Artistry, Braiding in the California Tradition – et tomrom hvor undringen på et lite område er stor, vil en tro, hos relativt mange inntreserte som kanskje befinner seg for det meste på et verkstedgolv i selskap med skinn/lær. Men som kunstbok og biografi burde den nå ut til et mer mangfoldig kunstinntresert publikum. Alt i alt har boken 138 sider fordelt over 6 kapitler . Videre har den en liste over artikler Luis B. Ortega skrev i det amerikanske bladet western Horseman. En ordliste. Et essay om arbeide med boken og en index oversikt. Og den har mange flotte foto sammen med greie tekster slik at selv om man ikke har flust med forkunnskaper om emnet så gir boksidene et glimrende inntrykk av en kunstart som kanskje kan virke fremmend på en nordbo. Men som allevel kan være innspirerende og egnet til å vekke inntresse for dette kunsthåndverk. Et økende hestehold de senere årene skulle kanskje kunne være med på å gi dette kunst/håndverket en plass også på de nordlige breddegrader.

kilde:* bok, Luis B. Ortega, Luis Ortegas Rawhide Artistry, s.28

**bok, Luis B. Ortega. Luis B. Ortegas Rawhide Artistry, s. 79

*** Åsmund Voldbakken, norsk kunster, (1943 – 1990).

**** bok, Bruce Grant, Encyclopedia of Raw Hide and Leather Braiding, s. 482

***** Internett, Pablo Losano

Ellers faktaopplysninger om Luis B. Ortega: bok, Luis B. Ortega

